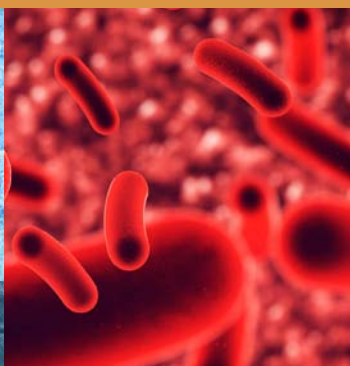
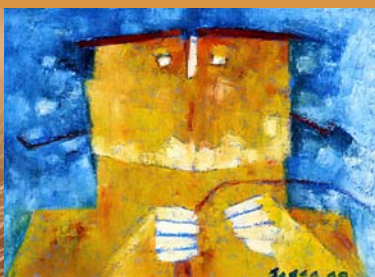

Folkeuniversitetet

Norddjurs
Rougsø
Randers

Program
Efterår
2018

Indhold

- 4** Norddjurs Folkeuniversitet
- 11** Rougsø Folkeuniversitet
- 16** Livestreaming af foredrag i naturvidenskab fra Aarhus Universitet
- 23** Randers Folkeuniversitet
- 32** Arrangører Randers Folkeuniversitet
- 34** Information og kontakt
- 35** Oversigt

Folkeuniversitetet er for alle

Motioner hjernen på folkeuniversitetet. Her er ingen adgangsbe- grænsning eller krav om uddannelse og baggrundsviden. Kom med din interesse og dit engagement – så får du viden og inspiration. På Folkeuniversitetet kan du dyrke dine interesser, blive klogere på ver- den, dig selv og dit arbejde. Har du forslag til foredrag om bestemte emner, er du velkommen til at kontakte os. Se navne på kontaktpær- soner side 34.

BIRGIT ÅRSNES

Efterårets tilbud

I programmet kan du se foredrag arrangeret af folkeuniversiteterne i Norddjurs, Rougsø og Randers.

Offentlige foredrag i Naturvidenskab

Fakultetet Science and Technology ved Aarhus Universitet har i en årrække arrangeret og udbudt foredragsserien 'Offentlige foredrag i Naturvidenskab' med naturvidenskabelige emner, hvor de nyeste op- dagelser og erkendelser bliver formidlet af forskere, så alle kan være med. Du kan på et bibliotek, et kulturhus eller et forsamlingshus over- alt i Danmark – blot der er internetforbindelse, projektor og storskærm – overvære foredraget samt stille spørgsmål til forelæseren på sms.

YVONNE HOLM KARNØE

I efteråret 2018 bliver nogle af foredragene livestreamet direkte fra Søauditoriet i Aarhus til Folkeuniversiteterne i Norddjurs, Rougsø og Randers. Hør om: Smagen af øl, Kvantefysikken – atomernes vilde verden, Dit indre liv med millioner af bakterier, Naturens nyttige dræ- bermolekyler, Hvorfor ældes vi?, Vulkaner og samfund gennem tiderne og Antistof. Læs mere side 16 -22

PETER STAUGAARD

Forskningen ud til befolkningen

Folkeuniversitetet er en ikke-kommerciel organisation, der arrangerer forelæsninger om videnskabens teorier, metoder og resultater med foredragsholdere, der brænder for deres fag og som har lyst til at udbrede kendskabet til det.

Få ny viden og inspiration

Derfor "få åbnet døren" til nye erkendelser og ny viden eller få opdate- ret din viden om fortid og nutid indenfor mange fagområder. Program- met udgives med støtte fra Norddjurs og Randers Kommuner. Se mere på hjemmesiderne.

Randers Kommune

Velkommen og god fornøjelse!

Birgit Årsnes – www.norddjurs-folkeuni.dk

Yvonne Holm Karnøe – www.folkeuniversitetet-rougso.dk

Peter Staugaard – www.randersfolkeuni.dk

Pengene eller Livet

Vort samfund er besat af økonomisk vækst. Det betyder at alt det, som kan opgøres i og omsættes til penge, prioriteres til fordel for alt det, som ikke kan. Natur, miljø og klima kan ikke reduceres til penge. Det kan mennesker, kultur og sociale fællesskaber heller ikke. Vækst-manien forarmer derfor vort liv. Hvordan kan vi skabe et samfund baseret på andet end pengeværdier??

- Underviser** John Holten-Andersen, civilingeniør, lektor ved Aalborg Universitet
Tid Onsdag d. 8. august kl. 16.00
Sted Det Blå Hus, Østervej 13, 8592 Anholt
 Foredraget er arrangeret i samarbejde med Anholt Kulturforening af 1995. Læs mere på www.langtude.com

Universets mysterier

Universet er fyldt med fantastiske himmellegemer som sorte huller, exoplaneter, kæmpestjerner, dværgstjerner, asteroider, kometer, neutronstjerner og meget mere. Alt dette er blevet skabt og bliver stadig skabt i Universet, som har rundet de 13,8 milliarder år siden skabelsen ved Big Bang. Men ved vi alt, hvad der er at vide om Universet? Er der fx liv andre steder i Universet? Er det uendelig stort? Hvad sker der med Universet i fremtiden? I foredraget sætter vi fokus på de store ubesvarede spørgsmål om Universet.

- Underviser** Ole Eggert Bjælde, astrofysiker
Tid Torsdag d. 6. september kl. 19.00
Pris 50 kr.
Tilmelding Billetter kan købes via bibliotekets hjemmeside norddjursbib.dk eller ved indgangen
Sted Grenaa Bibliotek, N.P. Josiassensvej 17, 8500 Grenaa
 Arrangeres i samarbejde med Grenaa Bibliotek

Pioneren Vagn Steen

Vagn Steen var den, der bragte den konkrete poesi til Danmark. Hans sprogforneemmelse, pædagogiske sans og formidlingsevner bidrog til, at poesi blev en oplevelse for mange, både børn og voksne. Med det lille tidsskrift *digte for en daler* blev han også en pioner for en helt ny litteraturopfattelse i 1960'erne. Foredraget er del af Norddjurs Bibliotekers tema om Vagn Steen, som starter d. 15/8 med indvielse af Kamilla Jørgensens Vagn Steen-ur på Grenaa Havn. Se mere på www.norddjurs.dk

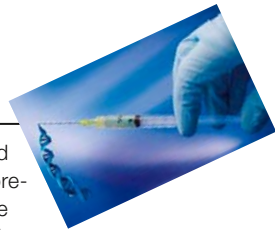
- Underviser** Tania Ørum, lektor emerita
- Tid** Onsdag d. 19. september kl. 19.00
- Pris** 50 kr.
- Tilmelding** Billetter kan købes via bibliotekets hjemmeside norddjursbib.dk eller ved indgangen
- Sted** Grenaa Bibliotek, N.P.Josiassensvej 17, 8500 Grenaa
Arrangeres i samarbejde med Grenaa Bibliotek

Genterapi og forbedring af mennesket

Først for nylig er det blevet muligt at forandre arvemassen med genterapi, typisk for at finde en kur for arvelige sygdomme. Foredraget søger at forklare nogle af principperne i genterapi og de store udfordringer denne terapiform står overfor, især i lyset af vores forbedrede forståelse af sammenhængen mellem vores genetik og sygdomsudvikling. Selvom vi næppe er i stand til at "forbedre mennesket", viser en række nye studier, at genterapien nu er ved at blive en brugbar behandlingsform. Perspektiverne i denne udvikling vil blive diskuteret.

- Underviser** Thomas Vorup-Jensen, dr.med, professor
- Tid** Onsdag d. 3. oktober kl. 19.00
- Pris** 100 kr. inkl. kaffe og kage
- Tilmelding** på www.norddjurs-folkeuni.dk eller billet kan købes ved indgangen
- Sted** Kystvejens Hotel og Conferencecenter, Kystvejen 26, 8500 Grenaa
Arrangeres i samarbejde med Grenaa-Djurs Rotary

Mænd der frygter kvinder

I de seneste år er feminisme og kvindekamp blevet stadig mere offensiv, men den kønsmæssige revolution er også blevet mødt af en kontrarevolution. Nogle mænd frygter kvinder og ser kvindefrigørelse som et angreb på deres identitet og status. Mikkel Thorup giver nogle bud på, hvordan nogle af de politiske fænomener som populisme, fundamentalisme og Trump er en del af nogle bange mænds kontrarevolution imod et skræmmebillede af den frigjorte kvinde.

- Underviser** Mikkel Thorup, idehistoriker, professor MSO
Tid Torsdag d. 4. oktober kl. 19.00
Pris 50 kr.
Tilmelding Billetter kan købes via bibliotekets hjemmeside norddjursbib.dk eller ved indgangen
Sted Ørum Bibliotek, Skolebakken 43, 8586 Ørum
 Arrangeres i samarbejde med Ørum Bibliotek

Den klassiske musiks mange ansigter – på rejse i 1000 års musik

Tag med på en rejse, hvor mag.art. Leif V.S. Balthzersen vil være din rejseguide og give eksempler på kryds og tværs fra den klassiske musiks skatkammer.

Foredraget følges op d. 15. oktober, hvor deltagerne kan dele sin yndlingsmusik med andre. Læs mere på www.norddjursbib.dk

- Underviser** Leif V.S. Balthzersen, mag.art
Tid Mandag d. 8. oktober kl. 17.00
Pris 75 kr. for begge aftener
Tilmelding Billetter kan købes via bibliotekets hjemmeside norddjursbib.dk eller ved indgangen
Sted Grenaa Bibliotek, N.P.Josiassensvej 17, 8500 Grenaa
 Arrangeres i samarbejde med Grenaa Bibliotek

Opbygningen af det moderne Grønland

Efter anden verdenskrig satte danske politikere og ledende grønlandere gang i en omfattende moderniseringsproces i Grønland. Grønland skulle løftes ind i den moderne tidsalder og dermed blive ligestillet med resten af Danmark. Væk med isolation og den traditionelle levevis; ind med moderne teknologi og effektive samfundsinstitutioner. Kristian Hvidtfelt Nielsen gennemgår den historiske baggrund og kommer også ind på modreaktionerne og den betydning, som moderniseringen fik for Grønlands selvstændighedsbevægelse.

- Underviser** Kristian Hvidtfelt Nielsen, lektor i videnskabsstudier
Tid Onsdag d. 31. oktober kl. 19.00
Pris 100 kr. inkl. kaffe og kage
Tilmelding på www.norrdjurs-folkeuni.dk eller billet kan købes ved indgangen
Sted Kystvejens Hotel og Conferencecenter, Kystvejen 26, 8500 Grenaa
Arrangeres i samarbejde med Grenaa-Djurs Rotary

200 års kunst i Århus med relation til Djursland

Det var guldalderkunstnerne, der opdagede lyset ved Aarhus Bugt, men endnu ved guldalderens slutning i 1848 var det egentlig kun Kalø slotsruin, som kunstnerne havde dyrket på selve Djursland. Janus la Cour var den første, som opsøgte motiver på Djursland, og i slutningen af 1800-tallet var der efterhånden en del århusianske kunstnere, som dyrkede den landskabelige skønhed på Djursland. Det var dog først i 1920'erne og 30'erne, at Djursland for alvor fik sine egne kunstnere – men det var til gengæld stærke personligheder, der kunne ruske op i det århusianske kunstliv.

- Underviser** Lars Morell, idéhistoriker
Tid Tirsdag d. 6. november kl. 19.00
Pris 100 kr.
Tilmelding Ingen. Billetter købes ved indgangen
Sted Grenaa Bibliotek, N.P.Josiassensvej 17, 8500 Grenaa
Arrangeres i samarbejde med Grenaa Kunst- og Musikforening

EFTERMIDDAGSUNIVERSITET PÅ ØRUM BIBLIOTEK

Medier og demokrati?

Det er en udbredt opfattelse, at medierne har stor indflydelse på dansk politik. Det er i hvert fald rigtigt, at politik i høj grad foregår i medierne, og at politikerne gerne vil i medierne. Men hvilken indflydelse på politik giver det mere præcist medierne? Kan historier i medierne nogle gange sætte gang i vidtrækkende politiske beslutninger? Og under hvilke betingelser kan det ske? Foredraget gennemgår en række eksempler fra dansk politik og præsenterer nogle nyere forskningsresultater.

Underviser Christoffer Green-Pedersen, dr.scient.pol., professor i statskundskab

Sådan påvirker de politiske partier vores holdninger

I et folkestyre er forholdet mellem borgerne og politikerne fundamentalt. De politiske partier spiller en vigtig rolle med at involvere borgerne i politik. Men politikerne er også ivrige efter at påvirke borgernes holdninger for at få opbakning til deres politik. De politiske partier både har mulighed for at hjælpe borgerne til at danne meningsfulde holdninger - og for at vildlede borgerne til at bakke op om deres politiske forslag.

Men hvor meget lytter vi egentlig til, hvad politikerne siger?

Underviser Rune Slothuus, cand.scient.pol, professor i statskundskab

Tid Onsdag d. 7. november kl. 16 -17.45 og kl. 18.15 - 20

Pris 200 kr. for begge foredrag inkl. mad, men eksklusiv drikkevarer

Tilmelding Billetter kan købes på Ørum Bibliotek eller på www.norddjursbib.dk

Tilmeldingsfrist torsdag d. 1. november

Sted Ørum Bibliotek, Skolebakken 43, 8586 Ørum
Arrangeres i samarbejde med Ørum Bibliotek

Fra Tirstrup Flyveplads til Aarhus Airport

Foredraget starter med de dramatiske begivenheder omkring tyskernes anlæg af pladsen under 2. verdenskrig. Umiddelbart efter krigen er der flygtningelejre i området, og der skal foretages oprydning efter tyskerne. Flyvepladsen overgår herefter til det danske militær, og der åbnes senere op for civil lufttrafik.

- Underviser** Vilfred Friborg Hansen, cand.mag., lokalhistoriker
Tid Tirsdag d. 20. november kl. 14.00
Pris 15 kr.
Tilmelding Til Bent Sølyst på telefon 2711 7794
Sted Fjellerup Aktivitetshus, Niels Juels Plads 3, Fjellerup, 8585 Glesborg
Arrangeres i samarbejde med Tirsdagsklubben i Fjellerup

SPAREKASSEN DJURSLAND

Grenaa afdeling tlf: 8779 7979
www.spardjurs.dk grenaa@spardjurs.dk

Chokoladens historie

Annette Hoff kommer omkring mange aspekter af chokoladens historie, når hun følger dens vej gennem det danske samfund, og hun inddrager baggrundshistorien om kakaotræets oprindelse og senere udbredelse. Vi får et indblik i chokoladens indtog i hjemmene hos overklassen og senere også hos den jævne befolkning. Rent praktisk bliver vi klogere på, hvordan man tilberedte chokoladen og ved hvilke lejligheder, man indtog den.

Underviser	Annette Hoff, dr.phil., museumsinspektør
Tid	Tirsdag d. 4. december kl. 19.00
Pris	50 kr.
Tilmelding	Ingen
Sted	Kulturhuset Pavillon, Kærvej 11, 8500 Grenaa

Arrangeres i samarbejde med Djurslands Museumsforening samt Slægts- og Lokalhistorisk Forening for Djursland.

Naturvidenskabelige foredrag

Grenaa Gymnasium tilbyder en række streamede naturvidenskabelige foredrag fra Århus Universitet. Læs mere side 17-22

- Tirsdag d. 25.09. kl. 19.00: Smagen af øl. Pris: 30 kr. Tilmelding.
- Tirsdag d. 09.10. kl. 19.00: Kvantefysikken – atomernes vilde verden
- Tirsdag d. 23.10. kl. 19.00: Dit indre liv med millioner af bakterier
- Tirsdag d. 30.10. kl. 19.00: Naturens nyttige dræbermolekyler
- Tirsdag d. 06.11. kl. 19.00: Hvorfor ældes vi?
- Tirsdag d. 13.11. kl. 19.00: Vulkaner og samfund gennem tiderne
- Tirsdag d. 20.11. kl. 19.00: Antistof

Fiktion og fantasi – monstret indeni

Vi mennesker bruger utrolig meget tid i opdigtede verdener. Ville vi overhovedet kunne trives i en verden uden kunst, fantasi og fiktion? Vores behov for fantasirejser ligger tilsyneladende dybt indlejret i vores natur, og vi bruger fiktionen til at udvide vores erfaringshorisont og til at kalibrere vores bevidsthed, til at finde mening i tilværelsen og til at justere vores moralske kompas. Uhyggelig fiktion kan også bruges til at skabe kontrast til vores hverdagsliv med selvangivelser og sure madpakker. Zombie-apokalypser og motorsavsmordere kan for et øjeblik frarøve os hyggen, trygheden og det sikre liv. Men hvorfor har vi brug for at skræmmes og græmmes? Og hvorfor fascineres vi af alt det, som ikke findes i virkeligheden? Bliv klogere på de uhyggelige fortællingers rolle og funktion for livskvalitet, og hvorfor det klamme og gruopvækkende næsten er synonymt med det pirrende og tiltrækkende.

Arrangeres i samarbejde med Aktuelle Aftner i Auning

Underviser	Mathias Clasen, lektor, Aarhus Universitet
Tid	Tirsdag den 18. september kl. 19.00
Pris	Pris 50 kr.
Tilmelding	Ingen
Sted	Auning Sognehus, Kirkevej 1, 8963 Auning

Mindful medicin – mental sundhed skal trænes

Flere og flere danskere vågner op med stress, angst og depression. Det er de største sygdomsbyrder på verdensplan og rammer børn, unge, voksne og ældre. Men hvad skal der til for at stoppe den negative udvikling? Forskning viser, at mental sundhed kan trænes helt i lighed med fysisk sundhed. Med evidensbaserede programmer (fx mindfulness) er det muligt at forbedre humør, opmærksomhed, robusthed og empati samt nedsætte symptomer på stress, angst, depression og smerter. Så er løsningen at indføre programmer for bedre mental sundhed tidligere og mere bredt? Fx i skoler, på arbejdspladsen, i fængsler og på hospitaler? Vil det redde samfundet fra store økonomiske omkostninger? Og vil det give mere livskvalitet og gøre os lykkeligere?

Arrangeres i samarbejde med Ørsted Bibliotek

Underviser	Lone Fjorback, overlæge, ph.d. og leder af Dansk Center for Mindfulness, Aarhus Universitet.
Tid	Onsdag den 26. september kl. 19.00
Pris	Gratis
Tilmelding	Ørsted Bibliotek, tlf. 86488548
Sted	Ørsted Bibliotek, Rougsøvej 73b, 8950 Ørsted

Top-top hemmeligt: Regeringens og kongehusets atombunker REGAN VEST

Det er med store forventninger vi inviterer til foredrag med forfatteren til bogen "Danmarks dybeste hemmelighed", Poul Holt Pedersen. Bogen var udslagsgivende for, at atombunkeren i Rold Skov blev fredet og i 2020 åbner som museum. Vi har inviteret forfatteren til Ørsted for at han kan fortælle den spændende – og indtil for nylig tophemmelige – historie om hvordan og hvorfra regeringen ville føre Danmark gennem en atomkrig på dansk jord.

Poul Holt Pedersen fortæller ud fra en masse fotos, som han krydrer med anekdoter om f.eks. et hemmeligholdt dødsfald, inspektionsbesøg af dronningen, statsministerens dommedagstale, øvelser i at bemyndige brug af atombomber samt historien om manden, der i alle årene løj om sin arbejdsplads. End ikke familien måtte vide noget...

Endnu et spændende kapitel i Danmarks historie under den kolde krig bliver åbnet denne søndag eftermiddag i Ørsted.

Underviser Poul Holt Pedersen, forfatter, Frederiksberg

Tid Søndag den 23. september kl. 14.00

Pris 70 Kr.

Tilmelding www.Folkeuniversitetet-rougso.dk, Ørsted Bibliotek, tlf. 86 48 85 48

Auning Bibliotek, tlf. 89 59 43 00

Sted Ørsted Bibliotek, Rougsøvej 73b, 8950 Ørsted

Kim Jong Un og Trump: fra 'bål og brand' til topmøde og ?

Nordkorea har det sidste års tid fyldt meget i danske og internationale medier med fokus på det særegne parløb mellem Nordkoreas Kim Jong Un og USA's Trump – det ene øjeblik truer de hinanden med 'bål og brand' for det næste øjeblik at arrangere topmøder og tale om fredsaf tale og etablering af diplomatiske relationer. Det er nyt. Der er imidlertid også meget, der er 'ved det gamle' på Koreahalvøen. Den tiltagende strategiske rivalisering mellem USA og Kina i Østasien sætter de overordnede rammer og understreger atter Koreahalvøens centrale geostrategiske placering, som siden 2. Verdenskrig har holdt adskillelsen og dermed konflikten mellem de to Koreaer ved lige. Denne forelæsnings giver en grundig introduktion til Nordkorea og konflikten på Koreahalvøen – hvordan blev Nordkorea en stat? Hvad er Nordkorea for en type stat? Hvordan har Nordkorea og generelt Koreahalvøen udviklet sig med begivenheder som Koreakrigen og Den Kolde Krig? Og hvilket forhold har Nordkorea haft til det internationale system efter Den Kolde Krigs afslutning? – her vil især Nordkoreas bestræbelser på at udvikle atomvåben, forholdet til Sydkorea, Kina og ikke mindst USA blive sat under lup. Der sluttes af med en diskussion af perspektiverne for en fredelig – og endda forenet – Koreahalvø efter de seneste måneders udviklinger.

Underviser Camilla T. N. Sørensen, adjunkt ved institut for Strategi, Forsvarsakademiet.

Tid Torsdag den 4. oktober kl. 19.00.

Pris 70 kr.

Tilmelding www.folkeuniversitetet-rougso.dk, Ørsted Bibliotek, tlf. 86 48 85 48

Auning Bibliotek, tlf. 89 59 43 00

Sted Ørsted Bibliotek, Rougsøvej 73b, 8950 Ørsted

Virkelighedens psykopater

De fleste af os vil nok mene, at vi ikke møder ret mange psykopater i vores hverdag, men at de snarere er nogle, man hører om på tv eller i film og serier. Men psykopati kan komme til udtryk hos et menneske i både større og mindre grad. Hvordan er begrebet psykopat blevet til? Er man født til det, eller er det noget man bliver? Psykopater er bl.a. kendetegnede ved at være ligeglade med andres følelser, mangle respekt og samvittighed og have en aggressiv adfærd. Men nyere forskning viser, at der også rent kemisk sker noget helt særligt i hjernen hos de personer, der har en psykopatisk adfærd. Dette foredrag vil give et overblik over hvorledes psykopatibegrebet kan anvendes men også dets begrænsninger.

- Underviser** Sune Straszek, overlæge i psykiatri, Ålborg
Tid Onsdag den 10. oktober kl. 19.00
Pris 70 kr.
Tilmelding www.folkeuniversitetet-rougso.dk, Ørsted Bibliotek, tlf. 86 48 85 48
Auning Bibliotek, tlf. 89 59 43 00
Sted Ørsted Bibliotek, Rougsøvej 73b, 8950 Ørsted

Johannes Møllehave - mennesket og multikunstneren

Lektor P. C. Overgård, Randers, har fulgt Johannes Møllehave gennem mange år. P. C. Overgård vil fremdrage centrale ting fra Møllehaves enorme forfatterskab. Fra niårs-alderen skrev Møllehave digte, som han fik optaget i aviser i København. Allerede disse digte, som i original er i P. C. Overgårds varetægt, viser den poetiske sans, og en enestående fornemmelse for det sproglige udtryk. Foredraget vil blive krydret med personlige oplevelser i mødet med den humoristiske Johannes Møllehave.

Efter foredraget vises filmen 'Hellere forrykt end forgæves'. – Filmen følger Johannes Møllehave, der har nået de 80 år, og udover titlen som forfatter også er foredragsholder og præst.

I pausen mellem foredrag og film serveres kaffe og kage.

Arrangeres i samarbejde med Ørsted Biograf

- Underviser** P. C. Overgaard, lektor, Randers
Tid Lørdag den 20. oktober kl. 14.00
Pris 125 kr. (Incl. servering)
Tilmelding Ingen
Sted Ørsted Biograf, Sygehusvej 24, 8950 Ørsted

NATURVIDENSKABELIGE FOREDRAG

Dit indre liv med billioner af bakterier

Tirsdag d. 23. oktober kl. 18.45
Ørsted Bibliotek, se side 18

Vulkaner

Tirsdag d. 13. november kl. 18.45
Ørsted Biograf, se side 21

Vejret taler vi alle om – men hvordan bliver en vejrsigt til?

De fleste af os bruger under en alle anden form vejrsigter i vores dagligdag. Det kan være til at beslutte om vi skal grille i aften, men det kan også være til at tage beslutninger om evakuering af en boplatform af hensyn til besætnings sikkerhed. Men hvordan laver man egentlig vejrsigter? I gamle dage tog man varsler, f. eks. "som vejret er på 40 Ridderes dag vil det være de næste 40 dage." I dag ligger der videnskabelige beregninger bag varslerne om såvel den mindste vind og den stærkeste storm, som den silende regn og det strålende solskin. Så det er ikke bare noget meteorologen finder på.

I foredraget beskrives den teknologi og videnskab, som danner basis for, hvordan vi bruger store computere (også kaldet supercomputere) til at generere vejrsigter. Følgende spørgsmål vil forsøges besvaret:

1. Hvordan observerer vi vejret på jorden og fra rummet?
2. Hvad er vejrmødelles, og hvilke begrænsninger har de?
3. Hvordan bruger en meteorolog (og alle os andre) vejrmødelles' output?
4. Er yr.no virkelig bedre end dmi.dk?
5. Vil fremtiden give os bedre vejrsigter?

Selvom om hovedfokus i foredraget er den teknologi og videnskab, vi bruger for at lave vejrsigter i dag, så vil Kristian Mogensen også komme ind på historien bag vejrsigter samt hvordan internationalt samarbejde er ekstremt vigtigt for kvaliteten af vejrsigter.

Underviser Kristian Mogensen, seniorforsker ved European Centre for Medium-Range Weather Forecasting, England

Tid Torsdag den 15. november kl. 19.00

Pris 50 kr.

Tilmelding www.folkeuniversitetet-rougso.dk, Ørsted Bibliotek, tlf. 86 48 85 48
Auning Bibliotek, tlf. 89 59 43 00

Sted Ørsted Bibliotek, Rougsøvej 73b, 8950 Ørsted

Det sorte USA: Fra Uafhængighedserklæringen til Donald Trump

USA's historie kan langt hen ad vejen fortolkes som et urimeligt ægteskab mellem nogle smukke grundlæggelsesidealer og en barsk racemæssig virkelighed. Dette smertefyldte spændingsforhold – dette amerikanske dilemma – blev grundlagt med Uafhængighedserklæringen den 4. juli 1776. Heri kan man læse, at alle mennesker er skabt lige. Men det var slaveejeren Thomas Jefferson, der formulerede denne påstand. Tag med på en tidsrejse gennem det sorte USA's historie og oplev, hvordan ikke bare borgerrettighedsaktivister som Frederick Douglass, Martin Luther King, Jr., og Malcolm X forholdt sig til dilemmaet, men også politikere som Thomas Jefferson, Abraham Lincoln, John F. Kennedy og Lyndon B. Johnson. Betød valget af Barack Obama til præsident dilemmaets ophævelse? Og hvilken rolle spiller det, at Obamas efterfølger hedder Donald Trump? Jørn Brøndal er professor og leder af Center for Amerikanske Studier ved SDU og aktuell med bogen Det sorte USA.

Underviser	Jørn Brøndal, professor, Center for Amerikanske Studier, Syddansk Universitet.
Tid	Onsdag den 28. november kl. 19.00
Pris	70 kr.
Tilmelding	www.folkeuniversitetet-rougso.dk, Ørsted Bibliotek, tlf. 86 48 85 48 Auning Bibliotek, tlf. 89 59 43 00
Sted	Ørsted Bibliotek, Rougsøvej 73b, 8950 Ørsted

Litteraturstudier - Nordiske stemmer....

Vi vil læse fire nordiske forfattere, som hver på deres måde har markeret sig med et forfatterskab, der har høstet store priser, bl.a. Nobelprisen og Nordisk Råds Litteraturpris. Et samlende tema er det svigt, som hovedpersonerne udlever, svigt over for livet og de mennesker, som befolker ens liv.

"Kongens Fald", Johannes V. Jensen (1900-01)

Romanen udspiller sig i begyndelsen af 1500-tallet i kredsen omkring Kong Christian II.

"Modellen", Lars Saabye Christensen (2005)

Under forberedelserne til sin store jubilæumsudstilling mister kunstmaleren Peter Wihl momentant synet. Begivenheden åbner en afgrund af angst i ham, og da han samtidig svigter sin 6-årige datter i en fatal situation, begynder hans virkelighed at slå revner.

"Dorés Bibel", Torgny Lindgren (2005)

I romanen beretter fortælleren om sit liv, der har formet sig i sporet efter Gustave Dorés illustrationer til Bibelen. Et liv med stille dramaer og voldsomme svigt og et liv i et konstant møde mellem liv, kunst, Gud og menneske.

"Nogenlunde på størrelse med universet", Jón Kalman Stefánsson (2017)

Vi befinder os i Keflavik på Island. Ari vender hjem for at se sin far, der ligger for døden. Det bliver et møde med fortiden, med barndommen og ungdomsårene, moderen som døde, faderen som drak, de gamle venner, konen, som han forlod. Hvor stor kan sorgen være? Ja, nogenlunde på størrelse med universet.

Underviser	Ole Juul, cand. theol., Hadsten
Tid	Tirsdagene 8. og 22. januar og 5. og 19. februar 2019 kl. 9.00
Pris	300 kr. Der serveres kaffe og rundstykker for 20 kr.
Tilmelding	www.folkeuniversitetet-rougso.dk, Ørsted Bibliotek, tlf. 86 48 85 48 Auning Bibliotek, tlf. 89 59 43 00
Sted	Genbrugsen, Rougsøvej 122, 8950 Ørsted

Offentlige foredrag i Naturvidenskab

Smagen af øl

Forelæsere: brygmester **Zoran Gojkovic** og **Erik Lund**, Carlsberg Laboratorium.

Hør professionelle brygmestre fortælle om gærens betydning for øllets aroma, om maltens indflydelse på farve, smag og smagsholdbarhed og om humlens rolle som smags- og aromagiver. Under foredraget får du serveret små smagsprøver på fem udvalgte øltyper.

Mennesket har kunnet brygge øl i næsten 10.000 år, fordi brygprocessen som udgangspunkt er en simpel og en helt naturlig proces – med gæring. Selv om processen tilsyneladende er enkel, så er smagen af øl alligevel resultatet af en meget kompleks interaktion mellem de anvendte råmaterialer – primært af gær og den anvendte brygproces.

Der er identificeret over 700 forskellige aromakomponenter i øl, og der føjes jævnligt nye til listen. I dette foredrag vil du høre om gærens betydning for øllets aroma og om maltens indflydelse på øllets farve, smag og smagsholdbarhed. Du får også indsigt i humlens rolle som smags- og aromagiver, og forelæserne vil også diskutere brygprocessens betydning og hvordan man laver alkoholfrit øl.

Under foredraget får du serveret små smagsprøver på fem udvalgte øltyper. Du smager dem én efter én efterhånden som de gennemgås i foredraget.

Tirsdag den 25. september 2018, Entré: 30 kr.
Kl. 18:30 -21:00 Langå Bibliotek
Kl. 19:00 -21:30 Grenaa Gymnasium (tilmelding)

Kvantefysikken – atomernes vilde verden

Forelæser: professor i kvantefysik **Klaus Mølmer**, Institut for Fysik og Astronomi, Aarhus Universitet.

Hør om de eksperimenter og teoretiske overvejelser der førte til Niels Bohrs atom- og kvantefysik som fysikerne stadig diskuterer hvordan vi skal forstå – samtidig med at den anvendes med succes på alt fra stjerners liv til mikrochips i smartphones.

Den danske fysiker Niels Bohr foreslog i 1913 en model for atomernes opbygning som minder om planeternes kredsløb om Solen i Solsystemet. Bohrs teori blev en forløber for den såkaldte kvantefysik hvis formler er utroligt præcise.

Men der er underlige ting på færde når kemikere og fysikere beskriver atomernes og molekylernes opførsel: dels er de mikroskopiske partikler tilsyneladende flere steder på samme tid indtil vi måler på dem, dels giver målingerne altid tilfældige resultater.

De videnskabsmænd, som skabte teorien i årene 1900-1930, blev aldrig enige om hvordan vi skal forstå kvantefysikkens mere paradoksale sider. Samtidigt med at vi i dag anvender teorien med succes – på alt fra stjerners

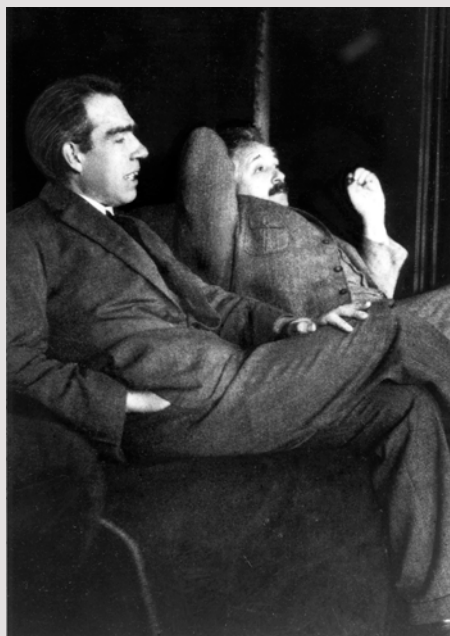
fødsel og død til mikrochips i computere, smartphones mv. – diskuterer fysikere stadig og intenst kvantefysikkens dybere betydning. Kvantefysikken er "Still Crazy After All These Years", og store internationale forskningsprogrammer arbejder nu mod snedige anvendelser af kvantefysikkens særeste egenskaber i superhurtige kvantecomputere der regner på flere tal på samme tid, og mod nye teknologier til sikker telekommunikation og præcise målinger som benytter særligt skrøbelige kvantetilstande af lys og atomer.

I foredraget diskuterer professor Klaus Mølmer de eksperimentelle observationer og teoretiske overvejelser der førte til Bohrs atomfysik og til kvantefysikkens teoretiske formler. Niels Bohr udtalte at "... hvis nogen siger han kan tænke over kvanteproblemerne uden at blive svimmel, viser det blot at han ikke har forstået den mindste smule af dem."

Klaus Mølmer vil forsøge at dele ud af sin egen svimmelhed over kvantefysikken, dens vidt forskellige fortolkninger og dens seneste teoretiske og eksperimentelle landvindinger.

Tirsdag d. 9. oktober

**Kl. 18:45 –21:00 Randers Bibliotek, Kulturhusets
sal Kl. 19:00 Grenaa Gymnasium**

Niels Bohr (tv.) og Albert Einstein i samtale i perioden hvor kvantefysikken blev formuleret. Foto fra 1925.

Dit indre liv med billioner af bakterier

Forelæser: professor i genomforskning **Oluf Borbye Pedersen**, Københavns Universitet.

Mennesket er en superorganisme som rummer ligeså mange bakterieceller som menneskeceller. Hvad laver disse bakterier på, inden i og med os? De fleste er gavnlige, sundhedsfremmende, hjælper os mod infektioner og regulerer vores hormoner og signalstoffer. Hvert menneske har sin egen helt personlige sammensætning af bakterier på og i kroppen. Langt de fleste af vores bakterier findes i tarmen.

Skønsmæssigt har et vokset menneske omkring 50.000.000.000.000 bakterier fordelt på flere hundrede forskellige bakteriearter. Indtil for få år siden var tarmbakteriernes univers et lukket og mørkt univers for forskerne fordi kun relativt få arter af tarmbakterier er lette at dyrke i laboratoriet, i fx petriskåle, da denne type bakterier ikke tåler atmosfærens ilt og fordi de kun vil vokse i fælleskab med mange andre bakteriearter.

Men på det seneste er der blevet kastet lys ind i

tarmens mørke fordi forskere verden over har taget DNA-teknikker og avanceret matematik i brug. Det har givet os ny viden om tarmens mylder af mikrober. Hvem de er? Og hvad laver de inden i os og med os? Det viser sig at de fleste er gavnlige og sundhedsfremmende. De omdanner madrester til energi for os. De producerer K-vitamin og nogle B-vitaminer.

Bakterierne spiller en afgørende rolle for vores modstandskraft mod infektioner. Og de regulerer dannelsen af flere hormoner og signalstoffer. Forsøg på dyr viser at nogle af bakteriernes signalstoffer påvirker hjernen. Også virkningen af forskellige former for medicin er afhængig af hvilke bakterier vi har i vores tarme.

I forelæsningsen diskuteres hvorledes ubalancer i tarmbakterier er knyttet sammen med en række kroniske sygdomme. Der vil blive lagt vægt på, hvad vi selv kan gøre for at have tarme i topform med en overvægt af helbredsstabiliserende tarmmikrober.

Tirsdag d. 23. oktober

Kl. 18:45 Ørsted Bibliotek

Kl. 18:45 -21:00 Langå Bibliotek

Kl. 19:00 Grenaa Gymnasium

Oluf Borbye Pedersen er dr.med. og professor i genomforskning ved Københavns Universitet. Han har siden 2010 været forskningsleder ved Novo Nordisk Fondens Metabolismecenter på Københavns Universitet. Han er at finde i det internationale førerfelt der udforsker genetiske og miljømæssige årsager til livsstilssygdomme og er blandt pionererne der belyser tarmbakteriernes rolle for sundhed og sygdomsrisiko. Oluf Borbye Pedersen har modtaget en række priser – både for sin forskning og for formidling af forskningsfeltet – senest Uddannelses- og Forskningsministeriets Forskningskommunikationspris 2018.

Naturens nyttige dræbermolekyler

Forelæser: lektor i kemisk biologi **Thomas Bjørnskov Poulsen**, Institut for Kemi, Aarhus Universitet.

Kom på en rejse til molekylernes verden med fokus på naturens egne medicinske stoffer. Og hør hvordan indsigt i cellernes funktion inspirerer forskere til både at udvikle potentielt livsforlængende stoffer og til at udvikle nye typer medicin mod kræft.

Effektiv medicin er en af grundstenene i vores moderne samfund – faktisk er det svært at forestille sig at der en gang fandtes en virkelighed uden fx antibiotika til behandling af infektioner eller kemoterapi til behandling af kræft. Aftenens foredrag tager os på en rejse til molekylernes verden – til de af naturens egne medicinske stoffer som forskere har opdaget, fremstillet og forbedret over de seneste årtier med det primære formål at slå andre organismer ihjel som kan true vores helbred.

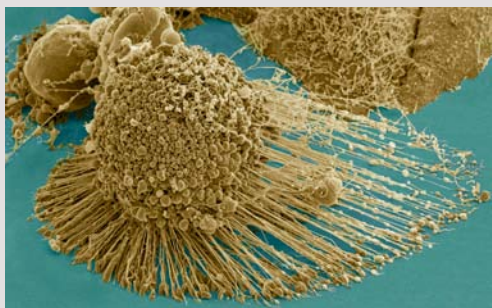
Mange af disse naturstoffers molekylestrukturer er så komplekse at de til stadighed udfordrer moderne teknologier når det kommer til at bestemme og manipulere med deres strukturer.

I foredraget vil du høre eksempler på hvorfra disse nyttige naturstoffer kommer og hvordan deres molekyler egentlig kan bygges – og ombygges.

Og du vil høre hvordan forskerne opnår forståelse af naturstoffers specifikke vekselvirkning med cellernes proteiner og hvordan forskerne dermed finder inspiration til at udvikle stoffer som har potentiale til få os til at leve længere samt inspiration til at finde nye typer medicin mod kræft.

Tirsdag d. 30. oktober

Kl. 19:00 Grenaa Gymnasium

Mange naturstoffer anvendes som medicin mod kræft – fx i kemoterapi. På billedet ses en kræftcelle der under kemoterapi undergår processen kaldet apoptose – programmeret celledød. | Foto: National Institutes of Health.

Naturstoffer kommer fra både mikroorganismer og planter. Viden indsamlet fra fx indianske stammer har i flere tilfælde ledt forskere frem til naturstoffer som anvendes i moderne medicin. Fx naturstoffet taxol som anvendes i flere typer kemoterapi. Taxol stammer fra takstræet og blev opdaget ved en tilfældighed og fremstilles i dag ved en kombination af udtræk fra takstræet og kemisk syntese.

Nye metoder til at bestemme DNA-sekvensen, dvs. rækkefølgen af de fire forskellige nukleotider der udgør grundenheden i DNA-strengen, har siden årtusindskiftet revolutioneret måden at opdage nye naturstoffer på.

Det er en erfaring at kost, fysisk aktivitet samt mental og psykisk engagement kan medvirke til, at vi holder os fit. Hør i foredraget om de molekylærbiologiske mekanismer bag.

Hvorfor ældes vi?

Forelæsere: lektor i aldringens molekylærbiologi

Tinna V. Stevnsner og lektor i biogerontologi
Suresh Rattan, Institut for Molekylærbiologi og Genetik, Aarhus Universitet

Sprog: dansk og letforståeligt engelsk – alle illustrationer og tekster vil være på dansk.

Giver den nyeste molekylære forskning i aldring os koden til et langt og sundt liv? Måske. Hør om de mekanismer, der bestemmer at vi ældes, hvorfor vi ældes forskelligt samt hvordan vi sikrer os en alderdom med god livskvalitet.

Vi ældes alle – det er en naturlig del af livet. Rynker og gråt hår er bare nogle af de mange tegn på aldringsprocessen. Forskningen har vist, at der ligger flere fælles mekanismer bag aldring, men det er bemærkelsesværdigt, hvor forskelligt alderen påvirker hvert enkelt individ. Nogle mennesker er både psykisk og fysisk friske til det sidste, mens andres vej mod livets ende præges af sygdom allerede tidligt i alderdommen.

Hvornår bliver vi ældre – biologisk set? Forskere forsøger at afdække de processer, der fører til at vi ældes – og hvorfor vi ældes forskelligt. Det sker på celleniveau, hvor forskerne studerer de molekylære mekanismer, som er fundamentet for liv og dermed også sygdom og aldring. Man kan for eksempel se at kromosomerne i gamle celler oftere mangler større eller mindre stykker af deres arvemateriale, DNA, når man sammenligner med kromosomerne i unge celler. Kan den nyeste molekylære forskning i aldring give os koden til et langt og sundt liv? Hør hvorfor vi ældes og om de nyeste forskningsmetoder og resultater inden for den molekylære aldringsforskning.

Tirsdag d. 6. november

Kl. 18:45 -21:00 Randers Bibliotek, Kulturhusets sal Kl. 19:00 Grenaa Gymnasium

Aldring kan observeres helt inde i de enkelte celler. Udover at cellerne ikke længere kan dele sig, når de bliver meget gamle, kan man også se forskel på unge og gamle celler, hvis man undersøger deres arvemateriale nærmere i mikroskop – altså hver celleds 23 kromosompar. Man kan for eksempel se, at kromosomerne i gamle celler oftere mangler større eller mindre stykker af deres DNA, når man sammenligner med kromosomerne i unge celler.

Vulkaner og samfund gennem tiderne

Forelæsere: professor i geoscience **Christian Tegner**, Institut for Geoscience, Aarhus Universitet og professor i miljøhumaniora **Felix Riede**, Institut for Kultur og Samfund og Institut for Bioscience, Aarhus Universitet.

Vulkanudbrud er voldsomme geologiske hændelser, men har de også påvirket menneskets historie? To forskere sætter geologisk og arkæologisk fokus på tre vulkanudbrud gennem tiderne og hvordan de har påvirket samfund – også i de nordiske lande.

I dette foredrag vil du høre tre udvalgte casestudier af netop hvordan vulkaner har påvirket samfund.

Med udgangspunkt i de seneste års forskning sætter de to forskere geologisk og arkæologisk fokus på tre vulkanudbrud gennem tiderne: udbruddet af vulkanen Laacher See i Tyskland for 13.000 år siden, vulkanudbruddet på øen Santorini i Middelhavet for knap 3.600 år siden samt på en stribe sammenfaldende vulkanudbrud i det sjette århundrede af vores egen tid.

Det er ikke svært at regne ud at planter, dyr og mennesker som levede i nærheden af disse voldsomme katastrofer blev voldsomt påvirket, men meget tyder på at vulkanernes arm til tider var meget lang: evidens fra is-kerner, træringe og arkæologiske fundsteder fortæller om indvirkninger på folk og fæ langt væk fra udbruddenes epicentre. I alle tre tilfælde kan der eksempelvis trækkes tråde til ændringer i samfundene i de nordiske lande – på godt og ondt.

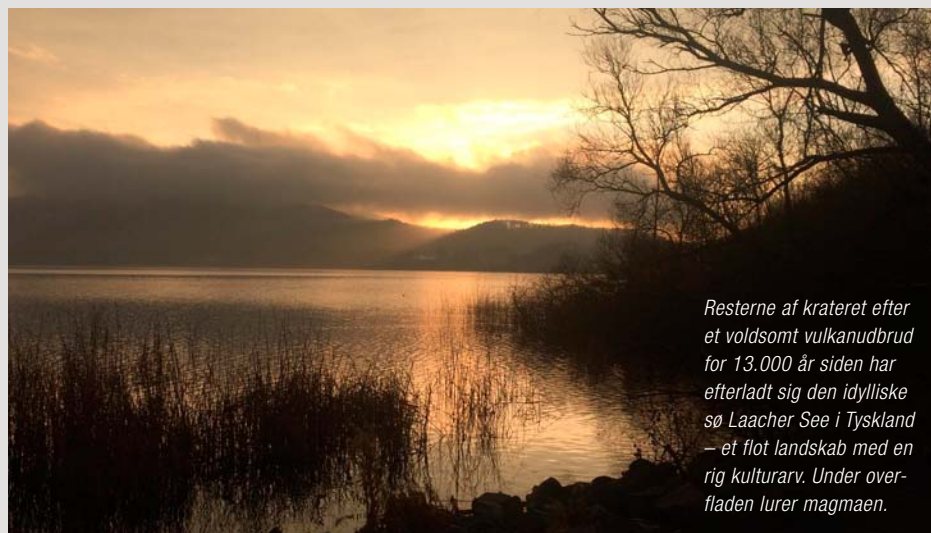
Tirsdag d. 13. november

Kl. 18:45 -21:00 Randers Bibliotek, Kulturhusets sal

Kl. 18:45 Ørsted Biograf

Kl. 19:00 Grenaa Gymnasium

I et stenbrud i nærheden af krateret efter vulkanudbruddet ved Laacher See i Tyskland ses en 50 m høj væg af aflejringer fra det voldsomme udbrud.

Resterne af krateret efter et voldsomt vulkanudbrud for 13.000 år siden har efterladt sig den idylliske sø Laacher See i Tyskland – et flot landskab med en rig kulturarv. Under overfladen lurer magmaen.

Antistof

Forelæser: professor i fysik **Jeffrey S. Hangst**, Institut for Fysik og Astronomi, Aarhus Universitet.

I de seneste år er fysikerne blevet i stand til at producere og studere antistof på måder som for få årtier siden blev betragtet som ren science fiction. Studier af antistof kan måske afsløre hvorfor stjerner, planeter, og mennesker faktisk er til.

Ordet 'antistof' fremkalder ofte vilde forestillinger om fx dommedagsvåben eller energikilde til rumskibe. Men hvad er de videnskabelige facts om antistof? Og hvorfor er der så stor interesse for dette gådefulde antistof? Fordi universet slet ikke burde eksistere. For da universet opstod ved Big Bang, burde der være skabt lige meget stof og antistof, og de ville tilintetgøre hinanden. Men antistoffet er pist forsvundet. Studier af antistof gemmer måske på nøglen til at forstå hvorfor at fx stjerner, planeter og mennesker faktisk er til.

I foredraget vil du få en introduktion til fysikernes teori bag antistof og dernæst en dybere gennemgang af det eneste antistofatom som det er lykkedes forskerne at fremstille: antihydrogen. Antihydrogen, som også kaldes antibrint, er antistof-modstykket til det mindste

atom i vores almindelige stofverden, hydrogen – hvis struktur Niels Bohr oprettede for mere end 100 år siden.

Aftenens forelæser, Jeff Hangst, leder et af eksperimenterne på CERN, det fælleseuropæiske center for partikelfysik ved Alperne. Hans forskergruppe, ALPHA, har for nyligt opnået en række gennembrud – dels i at fremstille og fange antihydrogen, dels i forståelsen af om hydrogen og antihydrogen opfører sig "ens" og adlyder de samme fysiklove. Ifølge de nuværende teorier bør de være perfekte spejlbilleder af hinanden. ALPHA-eksperimentet ved CERN vil måske også snart give svar på spørgsmålet: falder antistof opad eller nedad?

Tirsdag d. 20. november

Kl. 18:45-21:00 Randers Bibliotek, Kulturhusets sal

Kl. 19:00 Grenaa Gymnasium

Luftfoto af området omkring det europæiske partikelforskningscenter CERN med Genève og udløbet af Lac Lemman-søen til venstre og Mont Blanc i baggrunden. Grænsen mellem Schweiz og Frankrig er angivet med den stiplede linje. Verdens største accelerator, LHC-acceleratoren, ligger langs den gule linje 50-150 m under jorden i en 27 km lang tunnel. Foto: CERN.

Fantastiske fortællinger fra Livet ved Fjorden – Ny oldtidsudstilling på Museum Østjylland

---

Livet ved Randers Fjord går flere tusinde år tilbage i tiden. Benita Clemmensen fortæller om det landområde, der dukkede frem, da isen smeltede og de første mennesker for 14.000 år siden kom vandrende sydfra på jagt efter rensdyr. På baggrund af udvalgte historier fra udstillingen hører man blandt andet om magiske mønstre fra jægerstenalderen, de første bønders besiddelse af jorden, bronzealderens solkult og skattefund, jernalderens moselig og gudeverden samt gæve vikinger på togt. Foredraget er krydret med fortællinger om baggrunden for tankerne bag Museum Østjyllands nye udstilling, hvor Benita Clemmensen har været centralt med i tilblivelsen.

Underviser	Benita Clemmensen, mag.art. og museumsinspektør Museum Østjylland
Tid	Tirsdag den 11. september kl. 19.00 - 21.00
Pris	Gratis for medlemmer, 50 kr. for ikke-medlemmer
Tilmelding	Ingen
Sted	Helligåndshuset, Erik Menveds Plads 1, 8900 Randers Arrangør: Randers Amts Historiske Samfund

Neandertaleren

Neandertalmennesket er uden tvivl det mest berømte og i videnskabelig henseende tillige det bedst beskrevne fortidsmenneske af alle. Udforskningen af neandertalerne startede i midten af 1800-tallet på et tidspunkt, da udviklingstanken netop var blevet skabt i Europa i forbindelse med Charles Darwins (1809-1882) udgivelse af sin bog om arternes oprindelse i 1859. Opdagelsen og den efterfølgende udforskning af neandertalerne skulle vise sig at få stor betydning, ikke blot for palæoantropologien, men også for videnskaben i almindelighed.

Dette skyldtes, at neandertalerne var de første fossile fortidsmennesker, man fik kendskab til, også i den brede offentlighed. Opdagelsen af neandertalerne var i virkeligheden det første konkrete indicium på, at også mennesket havde gennemgået en evolution. Det første neandertalfund blev gjort i 1856; indtil da var der kun fundet hominine fossiler, der blot var nogle få tusinde eller ti tusinde år gamle og derfor var anatomisk moderne. De fleste blev blot fortolket som gamle hedninge, og nogle blev genbegravet på kristne kirkegårde.

Underviser	Peter K. A. Jensen, overlæge og speciallæge i klinisk genetik
Tid	Onsdag den 12. september kl. 10.30 - 13.30
Pris	70 kr.
Tilmelding	Ingen
Sted	Clemenshuset, Parkboulevarden 15, 8920 Randers NV Arrangør: Sct. Clemens Højskoleforening

Hearts & Minds festival**Livskvalitet, mad og musik****Program:**

10.00 -10.30: Velkomst og kaffe/te

10.30 -11.45: "Sagen er bøfl!". Foredrag ved Peter K.A. Jensen, klinisk lektor i human genetik og overlæge på Aarhus Universitetshospital.

11.45 -12.45: Sandwich og en øl eller vand

12.45 -13.15: Koncert med Karoline Budtz og Søren Bødker Madsen

13.15 -14.20: "Livets store temaer fortolket i musikken". Foredrag ved Leif V. S. Balthzersen, mag. art. i musikvidenskab

14.20 -14.30: Afrunding

Randers Bibliotek, Kristrup, Sct. Clemens og Vorup Højskoleforeninger samt Randers Folkeuniversitet arrangerer temadag om livskvalitet. Kom og oplev to spændende foredragsholdere og en stemningsfuld koncert.

Tid Lørdag den 15. september kl. 10.00 - 14.30

Pris 175,- kr. inkl. frokost

Tilmelding Køb billet på Randersbib.dk:

– Det sker – foredrag – Hovedbiblioteket.

Eller på <http://randersfolkeuni.dk/hearts-minds/>

Sted Kulturhusets sal, Stemannsgade 2

Sagen er bøf!

Peter K.A. Jensen, klinisk lektor i human genetik og overlæge, Aarhus Universitet. Hvordan har kødspisning spillet en afgørende rolle for menneskekroppens udvikling? Vores forfædre begyndte allerede at spise kød for mindst to millioner år siden. Overgangen fra livet som vegetar til en kost med kød er en central begivenhed i menneskets evolution. Kød gav bl.a. vores forfædre mere energi, og det har sandsynligvis været grunden til, at menneskearten begyndte at udvikle større hjerner. Få lyst til et saftigt stykke kød, når lektor i human genetik Peter K.A. Jensen fortæller, hvorfor sagen – rent evolutionært – er bøf!

Koncert med Karoline Budtz og Søren Bødker Madsen

Koncerten med sangerinden Karoline Budtz og guitaristen Søren Bødker Madsen emmer af livsglæde og sanselighed. Deres primært franske repertoire leveres ikke alene med stor dygtighed og professionalisme men også stor indlevelse og charme. Livets store temaer fortolket i musikken.

Klassisk musik

Leif V.S. Balthzersen, mag.art. i musikvidenskab.

I musik og kunst har mennesket til alle tider udtrykt og delt livets store følelser. Hvordan har klassiske komponister igennem århundreder fortolket temaer som liv og død, kærlighed, livsglæde og sorg? At lytte til deres musik er berigende – det er en oplevelse og giver samtidig indsigt, og til foredraget skal vi høre eksempler på musik af bl.a. Bach, Mozart, Beethoven, Mahler og Carl Nielsen.

Har vi de medier, vi fortjener?

Troels Mylenberg kigger i dette foredrag vores medieforbrug efter i søm-mene. Medierne står centralt i vores offentlige samtale, ikke mindst den politiske, men bruger vi medierne hensigtsmæssigt, eller er det dem, der bruger os. Og var alting bedre i gamle dage? Troels Mylenberg trækker tråde tilbage i tiden og frem til i dag og mod fremtiden i dette foredrag om medier, politik og om den måde, vi taler sammen på.

- Underviser** Troels Mylenberg, studievært og tidligere chefredaktør
Tid Onsdag den 26. september kl. 10.30-13.30
Pris 70 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Clemenshuset, Parkboulevarden 15, 8920 Randers NV
 Arrangør: Sct. Clemens Højskoleforening

Værket bag kulissen

Hør om livet bag scenerne i byens Musik- og Teaterhus og få fortællingen om, hvordan de store stjerner lokkes til Randers.

- Underviser** Mikael Qvist Rørsted, Musik- og teaterchef
Tid Onsdag den 10. oktober 2018 kl. 10.30-13.30
Pris 70 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Clemenshuset, Parkboulevarden 15, 8920 Randers NV
 Arrangør: Sct. Clemens Højskoleforening
 (Dette foredrag er medtaget som reklame for Sct. Clemens Højskoleforening)

En lille kæmpe – billedhuggeren Anne Marie Carl-Nielsen

Anne Marie Carl-Nielsen var en af vores mest banebrydende kvindelige billedhuggere. Livet igennem arbejdede hun målrettet og ambitiøst med sin kunst og lod sig ikke bremse af hverken ægteskab eller børn. Hun og ægtefælden komponisten Carl Nielsen udgjorde et dynamisk kunstnerpar, hvor der var plads til begges udfoldelse. Foredraget ser på Anne Marie Carl-Nielsens utrolige karriere og dykker ned i hendes store produktion, der spænder fra indtagende og charmerende dyrestudier til store ryttermonumenter.

- Underviser** Birgitte Zacho, kunsthistoriker, mag.art.
Tid Tirsdag den 23. oktober kl. 10.30-13.30
Pris 80 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Kristrup Sognegård, Ørneborgvej 5, 8960 Randers SØ
 Arrangør: Kristrup Højskoleforening

Hvem tilhører Jerusalem?

Den evige by. Den hellige by. Fredens by. Højt oppe i bjergene ligger Jerusalem og har gennem historien været eftertragtet og omstridt – således som den også er det i dag. Det israelske parlament, Knesset, ligger i Jerusalem, men palæstinenserne ønsker også byen som hovedstad, og i december sidste år kridtede præsident Donald Trump banen op ved at anerkende byen som Israels hovedstad.

Sagen er et politisk spørgsmål, men både i kristen, muslimsk og jødisk tradition er Jerusalem også en hellig by, hvilket gør sagen endnu mere broget. Hvem tilhører byen egentlig? Israellerne eller palæstinenserne? De religiøse kræfter eller de sekulære? Verdenssamfundet? Weekendavisens Hans Henrik Fafner har arbejdet som journalist i Mellemøsten gennem mere end 20 år og vil fortælle om religionens tiltagende betydning i konflikten. Han vil tage os med til Jerusalems mange indre og ydre spændinger, til de mange store og små urocentre, og ikke mindst berette om sine møder med de mange følelser i og omkring en af verdens mest omtalte byer – som i sig selv er en oplevelse.

Underviser	Hans Henrik Fafner, journalist
Tid	Onsdag den 24. oktober kl. 10.30-13.30
Pris	70 kr.
Tilmelding	Ingen
Sted	Clemenshuset, Parkboulevarden 15, 8920 Randers NV Arrangør: Sct. Clemens Højskoleforening

Rundt om Carl Nielsen

Oplev et inspirerende møde med foredrag og klavermusik, der slår tonen an til Carl Nielsens smukke sangskat. I Højskolesangbogen er komponisten righoldigt repræsenteret, og vi skal synge med på nogle af de kendte og elskede sange. Foredragsholderen er uddannet ved Det Kongelige Danske Musikkonservatorium og Universitæt für Musik und darstellende Kunst.

Underviser	Vivian Brøndum Rønne, pianist, repetitor og underviser
Tid	Torsdag den 25. oktober 10.30-13.30
Pris	60 kr.
Tilmelding	Ingen
Sted	Johanneskirkeens sognelokaler, Vorup Boulevard 29, 8940 Randers SV Arrangør: Vorup Højskoleforening

Når bonden lægger seletøjet, ta'r konen selerne på

Gudstjeneste i Klosterkirken med efterfølgende foredrag i Fritidscentret. Med udgangspunkt i et møde med mennesker, der er nået til de "ældste" klasser i "Livets skole" giver Anders Bonde et muntert indblik i det "Livets efterår", som for de fleste rummer mange spændende nuancer. Ofte kan det være et liv på trods, men selv her kan alderdommen vise sig at være en udfordring, der giver mening og livskvalitet. Og her spiller en god gang lune og en god varm latter en ikke ringe rolle.

- Underviser** Anders Jørgen Bonde, provst
Tid Torsdag den 1. november 2018 kl. 19.00 - 21.00
Pris 75 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Fritidscentret, store sal, Vestergade 15, 8900 Randers C
 Arrangør: Højskoleforeningen for Randers og Omegn

Island i kunst og litteratur

Den nye og den gamle kunst. Billedkunsten i Island er ung – den første kunstudstilling blev arrangeret i år 1900. Litteraturen derimod, har været der hele tiden og kom med de første bosættere fra år 874 og fremefter. De fleste kender de islandske sagaer og sikkert nogle af de dygtige moderne forfattere, som bl.a. Einar Már Gudmundsson, Steinunn Sigurdardóttir, Hallgrímur Helgason, Sjón og Jón Kalman Stefánsson. Gennem dette foredrag vil du få mere indsigt i begge kunstformer, så mød op og hør de gode historier, se de smukke malerier og naturligvis se nogle billeder fra den islandske natur, hvorfra det hele jo stammer.

- Underviser** K. Torben Rasmussen, litteraturhistoriker, forfatter og rejseagent
Tid Onsdag den 7. november kl. 10.30 -13.30
Pris 70 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Clemenshuset, Parkboulevarden 15, 8920 Randers NV
 Arrangør: Sct. Clemens Højskoleforening

Den store svenske indvandring

Danmark var i 1800-tallet det land, som flest svenskere udvandrede til efter USA, og for Danmark udgjorde de den første store indvandringsbølge nogensinde. Mere end 100.000 svenskere slog sig ned i alle dele af Danmark, men blev i samtiden ofte opfattet negativt, som det beskrives i Pelle Erobreren. I virkeligheden gav denne indvandring af unge, veluddannede personer både landbruget og senere industrien en fremdrift, der blev en af forudsætningerne for landets vækst i en tid, hvor så mange unge danskere udvandrede til Amerika.

Hertil kom, at størstedelen af de mange svenskere hurtigt blev danske statsborgere – Jönsson blev til Jensen, Pärsson til Pedersen og Månsson til Mogensen – og der er derfor mange, der i vore dage næppe ved, at de har svenske forældre. Om dette, hvor svenskerne kom fra, og hvor de slog sig ned i Danmark, fortæller Henning Bender og gennemgår kilderne til, hvordan man finder disse indvandrere i såvel de svenske som danske kilder på Internettet. Se i øvrigt <http://henningbender.dk>.

Underviser	Henning Bender, tidligere stadsarkivar og leder af Udvandrerarkivet i Aalborg
Tid	Tirsdag den 13. november kl. 19.00 - 21.00
Pris	Gratis adgang
Tilmelding	Ingen
Sted	Fritidscentret, lokale 8, 1. sal, Vestergade 15, 8900 Randers C Arrangør: Slægts- og Egnshistorisk Forening Randers

Nydelsesmidlernes Danmarkshistorie – Den danske Kaffehistorie

---

Annette Hoff, der er forfatter, historiker og seniorforsker i Den Gamle By, fortæller om hvordan udviklingen i vort forbrug af kaffe, te og chokolade er gået fra 1700-årenes luksus for de få udvalgte til nutidens hverdagsforbrug for alle. Annette Hoff er i gang med at udgive en ny bogserie Nydelsesmidlernes Danmarkshistorie. Hendes to første bøger: Den Danske Kaffehistorie og Den Danske Tehistorie udkom i efteråret 2015. Seriens tredje bind om Den Danske Chokoladehistorie udkom i efteråret 2016. Foredraget giver et indblik i danskernes dagligdag med kaffe og nydelsesmidler fra 1660 og op til vor egen tid, og man får også et indblik i, hvordan forholdet var mellem tedrukkere og kaffedrukkere. Arkivernes og museernes samlinger har givet os helt ny viden om hvordan udviklingen er gået fra 1700-årenes luksus til nutidens hverdagsforbrug. Foredraget er ledsaget af billeder fra Annette Hoff's bøger, og foredraget kommer ind på, hvorfor vi i dag er en nation af flest kaffedrukkere, skønt teen var størst i 1700-årene.

Underviser	Annette Hoff, forfatter, historiker og seniorforsker i Den Gamle By
Tid	Tirsdag den 13. november kl. 19.00 - 21.00
Pris	Gratis for medlemmer, 50 kr. for ikke-medlemmer
Tilmelding	Ingen
Sted	Helligåndshuset, Erik Menveds Plads 1, 8900 Randers C Arrangør: Randers Amts Historiske Samfund

Hvorfor taler vi dansk?

Selvfølgelig taler vi dansk i Danmark, hvad ellers – vil de fleste nok sige. Måske er vi bange for den engelske indflydelse, men for alvor tror vi ikke, at der kan tales andet end dansk i vores land. For 500 år siden var dansk kun ét blandt flere sprog i Danmark. I kirken og blandt de lærde var latin enerådende. Mange af landets indbyggere havde plattysk, norsk, islandsk eller færøsk som modersmål. Plattysk var handelssproget i hele Østersøområdet, og næsten alle danskere forstod plattysk. Så dansk var trængt. Men reformationen ændrede situationen. Bibelen skulle oversættes til folks modersmål, og ved gudstjenesterne skulle der synges salmer på modersmålet.

- Underviser** Marita Akhøj Nielsen,
ledende redaktør Det Danske Sprog- og Litteraturselskab
- Tid** Tirsdag den 20. november kl. 10.30-13.30
- Pris** 80 kr.
- Tilmelding** Ingen
- Sted** Kristrup Sognegård, Ørneborgvej 5, 8960 Randers SØ
Arrangør: Kristrup Højskoleforening

Hvorfor taler vi dansk?

For 500 år siden var dansk kun ét blandt flere sprog i Danmark. I kirken og blandt de lærde var latin enerådende. Mange af landets indbyggere havde plattysk, norsk, islandsk eller færøsk som modersmål. Plattysk var handelssproget i hele Østersøområdet, og næsten alle danskere forstod plattysk. Så dansk var trængt. Men reformationen ændrede situationen. Bibelen skulle oversættes til folks modersmål, og ved gudstjenesterne skulle der synges salmer på modersmålet.

- Underviser** Marita Akhøj Nielsen,
ledende redaktør Det Danske Sprog- og Litteraturselskab
- Tid** Onsdag den 21. november kl. 10.30-13.30
- Pris** 70 kr.
- Tilmelding** Ingen
- Sted** Clemenshuset, Parkboulevarden 15, 8920 Randers NV
Arrangør: Sct. Clemens Højskoleforening

Den Forbudte By

Christian Nielsen forelæser på folkeuniversitetet om kinesisk kultur og sprog. I Højskoleforeningen vil han fortælle om verdens største kejserpalads, der afspejler alle de bedste traditioner i Kina. I foredraget præsenteres paladsets fascinerende og dramatiske tilblivelse og historie. I dag er Den forbudte by på Unescos liste over Verdens Kulturarv.

- Underviser** Christian Nielsen, cand. mag. i kinesisk og forfatter
Tid Torsdag den 29. november kl. 10.30-13.30
Pris 60 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Johanneskirkens sognelokaler, Vorup Boulevard 29, 8940 Randers SV
 Arrangør: Vorup Højskoleforening

Om Dr. Lassen

Dr. Lassen er i dag mest kendt som bagmand for Doktorparken, men var i sin samtid også kendt for sit store hjerte og sit filantropiske arbejde. Hør om Dr. Lassen og den samtid han opererede i samt de sociale forhold, der herskede i Randers på den tid. Dr. Lassen hører til den gruppe af samfundsengagerede mennesker, der omkring forrige århundredeskifte dels kritiserede og dels påvirkede de sociale forhold. Noget måtte gøres for at hjælpe de socialt udsatte, og her satte Dr. Lassen på flere måder helhjertet ind.

- Underviser** Tina Knudsen Jensen og Inger Lyngdrup, Arkivar og IT-arkivar
Tid Onsdag den 9. januar 2019 kl. 10.30-13.30
Pris 70 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Clemenshuset, Parkboulevarden 15, 8920 Randers NV
 Arrangør: Sct. Clemens Højskoleforening
 (Dette foredrag er medtaget som reklame for Sct. Clemens Højskoleforening)

Menneskets oprindelse og udvikling

Mennesket har til alle tider haft et dybfølt behov for at finde en forklaring på sin herkomst. En tørst efter at forklare vores plads i naturen og at vide, hvor vi kommer fra - uanset om det drejer sig om det enkelte individ, nationen eller om arten - synes helt klart at høre til de grundlæggende træk ved vores psyke.

Hvor kommer vi fra? Hvordan er vi blevet til det, vi er? Og hvor er vi på vej hen? Det er sådant stof, myterne er gjort af. Og ligesom myterne om vores oprindelse, som utvivlsomt har været med os længe før skrivekunsten blev opfundet for 5.000 år siden, bidrager hver ny viden, som videnskaben frembringer om vores begyndelse, til at tilfredsstille længslen efter at kunne besvare disse spørgsmål.

- Underviser** Peter K. A. Jensen, overlæge og speciallæge i klinisk genetik
Tid Tirsdag den 22. januar 2019 kl. 10.30-13.30
Pris 80 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Kristrup Sognegård, Ørneborgvej 5, 8960 Randers SØ
 Arrangør: Kristrup Højskoleforening

Sprog og horisont

Sprog er nøglen til verden, både modersmålet og fremmedsprog. Jo mere og jo flere sprog, desto større verden, desto mere berigende møder eller arbejdsfællesskaber med andre. Alt kan vi ikke gabe over, men alt for beskedne bør vi heller ikke være. For sprog er ikke blot et stykke værktøj, men også rammen om vore tanker og handlinger. Hvordan burde den sproglige horisont se ud i dag?

- Underviser** Per Øhrgaard, professor emeritus, dr. phil.
Tid Onsdag den 23. januar 2019 kl. 10.30 -13.30
Pris 70 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Clemenshuset, Parkboulevarden 15, 8920 Randers NV
 Arrangør: Sct. Clemens Højskoleforening

Fra Statsfængslet i Horsens til Det Grønne Museum på Gl. Estrup

---

Anne Bjerrekær tiltrådte den 1. januar 2018 som ny direktør på Det Grønne Museum. Museet er en fusion af det tidligere Dansk Landbrugsmuseum og Dansk Jagt- og Skovmuseum, der tidligere lå i Hørsholm. Museet er det eneste statslige museum udenfor København og er placeret i de smukke avlsbygninger på Gl. Estrup.

Anne er født og opvokset i Randers. I 15 år var hun leder af Horsens Museum og har blandt andet stået i front for udviklingen af det nu internationalt prisbelønnede Fængselsmuseum. I dette foredrag tager hun os med på en rejse fra en meget lukket verden til de tanker, der ligger bag Det Grønne Museum. Vi får også et indblik i de helt nye 3000 m² store udstillinger, museet pt. arbejder på.

- Underviser** Anne Bjerrekær, museumsdirektør, cand. phil. forhistorisk arkæologi
Tid Tirsdag den 5. februar 2019 kl. 10.30 -13.30
Pris 80 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Kristrup Sognegård, Ørneborgvej 5, 8960 Randers SØ
 Arrangør: Kristrup Højskoleforening

Arrangører efterår 2018 Randers Folkeuniversitet

Kstrup Højskoleforening
 Poul Frits – 8642 6161
 poul.frits@fiberflex.dk

Randers Folkeuniversitet
 Peter Staugaard – 3035 1392
 info@randersfolkeuni.dk

Højskoleforeningen for Randers og Omegn
 Kirsten Hune - 23 82 49 80
 kirsten.hune@get2net.dk

Randers Amts Historiske Samfund
 Inger-Lise Mørup – 8645 2469
 inger-lise.moerup@skolekom.dk

Vorup Højskoleforening
 Inge Kaag - 2444 4970
 inge.kaag@fiberflex.dk

Slægts- og Egnshistorisk Forening Randers
 Birgit Reng - 2231 5204
 birgit.reng@hotmail.com

Randers Bibliotek
 Lena Koldsø – 8710 6804
 lk@randersbib.dk

Sct. Clemens Højskoleforening
 Hanne Hjørland - 4034 4012
 hjoerlundhane@gmail.com

Myren og mennesket

Myren og Mennesket – Hør om myrernes forunderlige levevis og organisering i samfund med dronninger, slaver og kannibalisme. Myrerne har tilmed "opfundet" telekommunikation, landbrugsdrift og aktive solfangere. Og myrerne har tilpasset sig ekstreme forhold – f.eks. i kolonier under havet og i områder med permafrost. Hør også om forskernes nyeste succes med at bruge myrer i skadedyrsbekæmpelse og derved erstatte sprøjtemidler – så f.eks. appelsin- og mangoplantager kan drives økologisk. Foredraget tager udgangspunkt i Tænkepausen "Myrer" fra Aarhus Universitetsforlag, som har været indstillet til Læsernes Bogpris 2014.

- Underviser** Hans Joachim Offenberg, seniorforsker
Tid Onsdag den 6. februar 2019 kl. 10.30-13.30
Pris 70 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Clemenshuset, Parkboulevarden 15, 8920 Randers NV
 Arrangør: Sct. Clemens Højskoleforening

Syrien – fra oprør til tragedie

Peter Seeberg vil belyse den tragiske udvikling i Syrien, hvor en opstand mod styret blussede op i 2011. Opstanden blev slået ned med brutale midler, og siden førte en borgerkrig til, at flere hundrede tusinder mistede livet. Med Islamisk Stats indtrængen på slagmarken blev situationen yderligere tilspidset. Krigshandlingerne har ført til, at millioner af syrere er flygtet ud af landet og nu lever i Jordan, Libanon og Tyrkiet, ligesom mange forsøger at komme videre til Europa. Krigen har involveret regionale og internationale aktører, og kan desværre trække ud og medføre yderligere ødelæggelser og tab af menneskeliv. Peter Seeberg beskriver udviklingen siden 2011 og tegner på baggrund heraf en karakteristisk af den aktuelle situation.

- Underviser** Peter Seeberg, lektor ph.d. ved Center for Mellemøststudier, Syddansk Universitet
Tid Tirsdag den 19. februar 2019 kl. 10.30-13.30
Pris 80 kr.
Tilmelding Ingen
Sted Kristrup Sognegård, Ørneborgvej 5, 8960 Randers SØ
 Arrangør: Kristrup Højskoleforening

Himmerland og Johs. V. Jensens "Himmerlandshistorier"

I årene 1898 – 1910 udgav Johannes V. Jensen tre bind med Himmerlands-historier. De handler om de mennesker og den natur, der endnu fandtes i Himmerland, da forfatteren voksede op. Landsdelen var dengang ukendt for de fleste, men nu blev den tilgængelig i kraft af Johannes V. Jensens stærke, sanselige sprog og levendegjort af de karakterer og konflikter, han beskrev. I 1944 var Himmerlandshistorier en væsentlig del af begrundelsen for at tildele Johannes V. Jensen Nobelprisen i litteratur.

Underviser	Per Dahl, tidligere universitetslektor
Tid	Onsdag den 20. februar 2019 kl. 10.30 - 13.30
Pris	70 kr.
Tilmelding	Ingen
Sted	Clemenshuset, Parkboulevarden 15, 8920 Randers NV Arrangør: Sct. Clemens Højskoleforening

Historiske solstråler, sange med kærlig hilsen

Højskolesangbogen er fuld af gode historier. Det righoldige repertoire viser vej ind til det sted og den stemning, du befinder dig i lige nu. Sangen løsner op og giver livsglæden frit løb. Vi kommer vidt omkring fra Grundtvig over Benny Andersen til enkelte af de nyere sange. Et historisk sus i al dets nærvær.

Underviser	Poul Smedegaard Andersen, cand. mag.
Tid	Torsdag den 21. februar 2019 kl. 19.00 - 21.30
Pris	75 kr.
Tilmelding	Ingen
Sted	Fritidscentret, store sal, Vestergade 15, 8900 Randers C Arrangør: Højskoleforeningen for Randers og Omegn

Information og kontakt

Programmet udgives med støtte fra Norddjurs Kommune og Kultur- og fritidsudvalget i Randers Kommune.
Randers Bibliotek er sekretariat for Randers Folkeuniversitet.

Norddjurs Folkeuniversitet: www.norddjurs-folkeuni.dk
Randers Folkeuniversitet: www.randersfolkeuni.dk
Rougso Folkeuniversitet: www.folkeuniversitetet-rougso.dk
Aarhus Folkeuniversitet: www.fuau.dk
Folkeuniversitetet i Danmark: www.folkeuni.dk

Norddjurs: Birgit Årsnes – 2344 8014
info@norddjurs-folkeuni.dk
Rougso: Yvonne Holm Karnøe – 2212 3907
info@folkeuniversitetet-rougso.dk
Randers: Peter Staugaard – 3035 1392
info@randersfolkeuni.dk
eller sekretær Lena Koldsø – 8710 6804
lk@randersbib.dk

På www.randersfolkeuni.dk kan du læse mere om, hvordan du og din forening/institution arrangerer forelæsninger, betaler for foredrag m.m. Reglerne er landsdækkende.

Norrdjurs	Pengene eller livet	8. august	4
	Universets mysterier	6. sept.	4
	Pioneren Vagn Steen	19. sept.	5
	Genterapi og forbedring af mennesket	3. okt.	5
	Mænd der frygter kvinder	4. okt.	6
	Klassisk musiks mange ansigter – på rejse i 1000 års musik	8.- og 25. okt.	6
	Opbygningen af det moderne Grønland	31. okt.	7
	200 års kunst i Århus med relation til Djursland	6. nov.	7
	Eftermiddagsuniversitet på Ørum Bibliotek	7. nov.	8
	Fra Tirstrup Flyveplads til Aarhus Airport	20. nov.	9
Chokoladens historie	4. dec.	10	
Rougsø	Fiktion og fantasi	18. sept.	11
	Mindful medicin – mental sundhed skal trænes	26. sept.	11
	Top-top hemmeligt: Regeringens og kongehusets atombunker	23. sept.	12
	Kim Jong Un og Trump: fra 'bål og brand' til topmøde og?	4. okt.	12
	Virkelighedens psykopater	10. okt.	13
	Johannes Møllehave – mennesket og multikunstneren	20. okt.	13
	Vejret taler vi alle om – men hvordan bliver en vejrudsigt til?	15. nov.	14
	Det sorte USA: Fra Uafhængighedserklæringen til Donald Trump	28. nov.	14

Naturvidenskabelige foredrag i Norrdjurs (N), Rougsø (Ro) og Randers (Ra)

N & L	Smagen af øl	25. sept.	16
N & Ra	Kvantefysikken – atomernes vilde verden	9. okt.	17
N & Ro & L	Dit indre liv med millioner af bakterier	23. okt.	18
N	Naturens nyttige dræbermolekyler	30. okt.	19
N & Ra	Hvorfor ældes vi?	6. nov.	20
N & Ro & Ra	Vulkaner og samfund gennem tiderne	13. nov.	21
N & Ra	Antistof	20. nov.	22
Randers	Fantastiske fortællinger fra livet ved Fjorden	11. sept.	23
	Neandertaleren	12. sept.	23
	Hearts & Minds festival – Livskvalitet, mad og musik	15. sept.	24
	Har vi de medier, vi fortjener?	26. sept.	26
	Værket bag kulisserne	10. okt.	26
	En lille kæmpe – billedhuggeren Anne Marie Carl-Nielsen	23. okt.	26
	Hvem tilhører Jerusalem?	24. okt.	27
	Rundt om Carl Nielsen	25. okt.	27
	Når bonden lægger seletøjet, ta'r konen selerne på	1. nov.	28
	Island i kunst og litteratur	7. nov.	28
	Den store svenske indvandring	13. nov.	29
	Nydelsesmidlernes Danmarkshistorie – kaffe	13. nov.	29
	Hvorfor taler vi dansk?	20. nov.	30
	Hvorfor taler vi dansk?	21. nov.	30
Den forbudte by	29. nov.	30	

**Følg foredrag i naturvidenskab
–streamet direkte fra Aarhus Universitet**

Se side 16-22

**FÅ MERE
UD AF FOREDRAGENE**

**- lån bøgerne hos os eller
få hjælp til at søge viden på nettet...**

Se mere på www.randersbib.dk

 **RANDERS
BIBLIOTEK**

Inspiration og viden i din hverdag